

Dr hab. Zbigniew Szyguła, prof. AWF

Kraków, 07.03.2023 r.

Zakład Medycyny Sportowej i Żywnienia Człowieka

Akademia Wychowania Fizycznego w Krakowie

Tel: +48501314552

E-mail: wfszygul@cyf-kr.edu.pl

RECENZJA

rozprawy doktorskiej

Autor pracy: mgr Ewa Wodka-Natkaniec

Tytuł pracy: WPŁYW UPRAWIANIA FUTBOLU AMERYKAŃSKIEGO NA FUNKCJE STÓP

Promotor pracy: Prof. dr hab. n. o zdrowiu Roman Nowobilski

Promotor pomocniczy: dr n. med. Łukasz Niedźwiedzki

Podstawa prawna: Pismo przewodniczącego Rady Dyscypliny Nauki o zdrowiu UJ (Uniwersytet Jagielloński-Collegium Medicum) dr hab. Marcina Waligóry, prof. UJ (z dnia 16.01.2023 r.)

W przedstawionej mi do recenzji rozprawie doktorskiej Autorka podejmuje interesujący i mało znany w polskim piśmiennictwie temat wpływu uprawiania futbolu amerykańskiego, coraz popularniejszego także w Polsce, na stan anatomopatologiczny i funkcjonalny stóp.

Ocena układu pracy

Rozprawa doktorska przygotowana została w postaci monografii w jednym tomie. Układ pracy jest typowy dla prac o charakterze badawczym przygotowywanych na stopień doktora.

Praca, razem z aneksem i streszczeniami w j. polskim i angielskim, liczy 200 stron tekstu, w tym wstęp zajmuje 25 stron, opis metodyki 10 stron, opis wyników 44 strony, dyskusja zajmuje 59 stron, a spisu piśmiennictwa 34 strony. W pracy znalazło się 49 tabel i 10 rycin oraz 2 załączniki w Aneksie. Autorka zamieściła także wykaz skrótów używanych w pracy. Reasumując układ pracy nie odbiega od przyjętych standardów dla rozpraw doktorskich.

Opis pracy

W części wstępnej, Autorka charakteryzuje futbol amerykański — zasady gry, pozycje zawodników i ich funkcje na boisku, czynniki ryzyka i urazy oraz przeciążenia narządów ruchu związane z tym sportem, przypomina anatomię stopy, biomechanikę chodu i funkcje stopy związane z lokomocją oraz konsekwencje zaburzeń stabilności i równowagi, a także najnowsze metody stosowane w diagnostyce funkcjonalnej stóp.

Celem pracy „była ocena stanu anatomopatologicznego i funkcjonalnego stóp u czynnych graczy futbolu amerykańskiego”

Autorka postawiła 6 szczegółowych pytań badawczych:

1. "Badanie wpływu cech antropometrycznych, tj.: wiek i BMI na stan funkcjonalny stóp u zawodników futbolu amerykańskiego.
2. Wpływ uprawiania futbolu amerykańskiego na urazowość stóp.
3. Wpływ futbolu amerykańskiego i czasu jego uprawiania na ukształtowanie stóp.
4. Wpływ uprawiania futbolu amerykańskiego na funkcje podporowo-nośną stóp.
5. Wpływ pozycji gracza: ofensywnej, defensywnej na zaburzenia funkcji stóp.
6. Określenie znaczenia zaburzeń równowagi dla prawidłowego funkcjonowania stóp.”

Bazując na wymienionych pytaniach badawczych i dostępnym piśmiennictwie naukowym Autorka postawiła także 6 hipotez badawczych.

Kolejna część pracy nosi tytuł „Materiał i metody zbierania danych i ich analizy” w którym Autorka bardzo szczegółowo opisała kwalifikację do badań oraz procedury przeprowadzenia wymienionych badań.

W badaniach uczestniczyło 70 zawodników płci męskiej, trenujących futbol amerykański oraz 35 nietrenujących studentów.

Jako narzędzia badawcze zastosowano autorską ankietę, wskaźnik ukształtowania stóp Foot Posture Index (FPI-6), test równowagi Y Balance Test (YB T) oraz platformę dynamometryczną (Zebris, FDM-S). Na uwagę zasługuje zastosowanie nowoczesnych metod badawczych. Autorka dokonała analizy rozkładu obciążeń stóp przeprowadzonych w staniu obunóż, jednonóż oraz podczas chodu. Uwzględniono także różnice pomiędzy pozycją

ofensywną i defensywną zawodników, stan funkcjonalny stóp, a także ryzyko urazów kończyn dolnych związane z zaburzoną równowagą ciała. Badano także związek wieku, BMI stażu zawodniczego z ukształtowaniem stóp (FP 1-6), różnice wzorców obciążeń stóp z kontrolą wzrokową i bez niej, korelacje wieku, BMI i wychyleń kończyn dolnych w teście YBT z profilem obciążeń stóp.

Metody statystyczne zastosowane do analizy wyników zostały właściwie dobrane i zastosowane.

W rozdziale „Wyniki” Autorka przedstawiła uzyskane wyniki przy pomocy czytelnych tabel i rycin oraz wyczerpująco opisała uzyskane rezultaty badań.

W rozdziale „Dyskusja” Autorka szczegółowo przedyskutowała swoje wyniki z danymi opisywanymi przez innych autorów, korzystając w większości z anglojęzycznych i dobrze dobranych oraz aktualnych (zdecydowana większość cytowanych prac opublikowanych zostało po 2010 roku) pozycji piśmiennictwa (399 pozycji).

Dyskusję kończy 11 trafnie sformułowanych wniosków o charakterze ogólnym oraz 8 wniosków o charakterze aplikacyjnym, które stanowią odpowiedzi na postawione wcześniej pytania badawcze. Doktorantka konkluduje, że trenowanie futbolu amerykańskiego zwiększa ryzyko urazów stóp, wpływa na częstsze występowanie postawy pronacyjnej stóp oraz prowadzi do przeciążeń poszczególnych obszarów stóp, natomiast wiek, BMI i staż treningowy nie wykazały związku z ukształtowaniem stóp u badanych futbolistów. Autorka zaobserwowała wpływ cech antropometrycznych, kontroli wzrokowej, zaburzeń równowagi ciała oraz pozycji sportowej gracza na profile obciążeń stóp i ryzyko urazów kończyn dolnych, a przeprowadzone badania wskazują na potrzebę profilaktyki ukształtowania stóp i ich przeciążeń, kontroli wskaźnika BMI oraz poprawę równowagi ciała u futbolistów.

Chciałbym zwrócić uwagę na doskonałe przygotowanie Autorki do pracy naukowej, co znajduje odbicie w rzeczowo opracowanym wstępie, w którym, na podstawie dotychczasowych doniesień, znaleźć można uzasadnienie podjętych poszukiwań badawczych, skrupulatnym przedstawieniu uzyskanych wyników oraz drobiazgowej ich analizie, przeprowadzonej na tle aktualnego piśmiennictwa.

Doktorantka nie ustrzegła się jednak kilku nieścisłości, które z obowiązku recenzenta muszę wymienić, w kolejności ich występowania w pracy, mianowicie w kilku miejscach (np.

str. 15 do 18) Autorka używa niezbyt fachowego określenia, np. kontuzja, a wstrząs myli z ze wstrząśnieniem mózgu (str. 16, 131). Określenia kontuzja i wstrząs są używane w potocznej mowie i w żargonie dziennikarskim, jednakże, w mojej opinii, w rozprawie naukowej nie powinny być stosowane.

Wymieniona wyżej uwaga nie pomniejsza jednakże wartości pracy, która napisana została poprawnym i zrozumiałym językiem, i czyta się ją z dużą przyjemnością. Mam nadzieję, że na podstawie zebranego materiału powstanie kilka dobrych publikacji.

Reasumując, przedstawiona mi do recenzji praca jest oryginalna, interesująca, poprawnie zredagowana i pomimo powyższych uwag, oceniam ją bardzo pozytywnie. Jestem przekonany, że praca ta spełnia wymagania stawiane rozprawom na stopień doktora nauk o zdrowiu oraz spełnia oczekiwania i wymagania stawiane rozprawom na stopień doktora, w myśl artykułu 187, Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. (Dz. U. z 2018 r., poz. 1669 - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce).

Upoważnia mnie to do przedstawienia Wysokiej Radzie Dyscypliny Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Medicum w Krakowie wniosku o dopuszczenie Pani mgr Ewy Wodki-Natkaniec do dalszych etapów przewodu doktorskiego oraz wyróżnienie omawianej pracy.

Zbigniew Szyguła